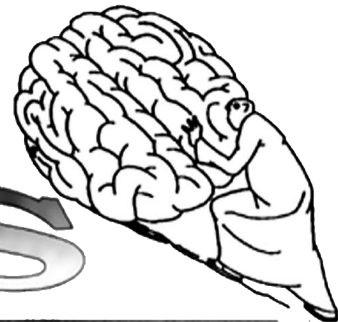

SISYFOS

Cílem Českého klubu skeptiků SISYFOS je šíření vědeckých poznatků a nezkreslených informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

ZA FUNGUJÍCÍ PERPETUUM MOBILE JEN TŘETÍ MÍSTO V SOUTĚŽI ČESKÁ HLAVIČKA 2009

Zákon zachování energie se v technicky pokročilých zemích dostal do obecného povědomí natolik, že autoři návrhů na zařízení vyrábějících energii z ničeho zásadně pro své vynálezy název perpetuum mobile nepoužívají. Tvrdí většinou, že jejich vynález mění blíže neurčenou a vědou dosud opomíjenou volnou energii na dobře známou energii mechanickou nebo elektrickou. Chyba, které se autoři návrhů takových zařízení dopouštějí, ať v úmyslné snaze klamat důvěřivé čtenáře nebo při neúmyslném klamání sama sebe, nebývá při letmém pohledu ihned patrná a nepřilíh erudovaný čtenář může získat dojem, že nejde o nesmysl.

Jedno z takových zařízení popisovaných na webu dostalo název MEG, což je zkratka z anglického Motionless Electromagnetic Generator (tj. elektromagnetický generátor neobsahující pohyblivé části). Zařízení je pozoruhodné nejen tím, že se u nás stalo tématem středoškolské studentské práce, ale především tím, že student Integrované střední školy (ISS) v Nové Pace zjistil měřením na replice zařízení, kterou s nasazením značných sil vyrobil, že elektrický výkon na výstupu je skutečně větší, a to více než dvojnásobně, než elektrický výkon přiváděný na vstup. Tím údajně ověřil deklarovanou funkci zařízení jakožto generátoru energie.

Práce byla pozitivně ohodnocena jednak postupem do krajského kola soutěže ENERSOL2009. Odborná porota soutěže České hlavičky 2009 dokonce udělila studentu Integrované střední školy za tuto práci nazvanou „Ověření funkce bezpohybového generátoru MEG“ třetí místo v kategorii FUTURA.

Po přečtení úplného textu, který je součástí studentovy práce předložené k ocenění a je uveřejněn na

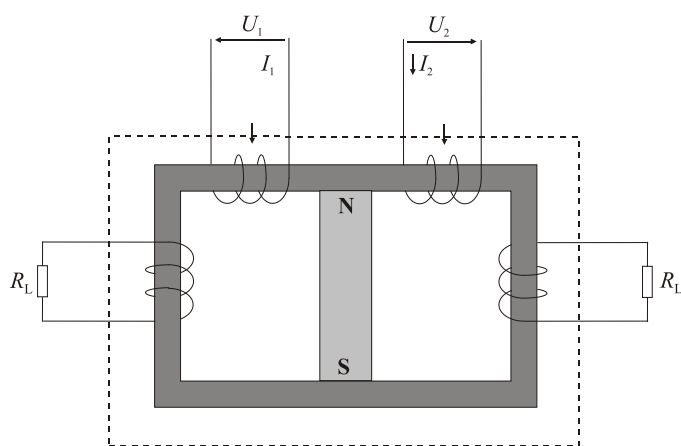
Z OBSAHU

Školy by měly studenty učit, jak pavědu poznat a nikoli jak jí propadnout (Lukáš Jelínek, Luděk Pekárek)	...2
Létání miminek aneb další nebezpečný esoterický kurz (Ludmila Hamplová)	...4
Strašení ve Strašicích skončilo, diskuse pokračuje (Luděk Pekárek, Lukáš Jelínek)	...6
Jiří Heřt: Alternativní medicína a léčitelství. Kritický pohled Recenze (Oskar Andrysek)	...13
VII. SKEPTIKON, 11. až 13. června 2010 v Kyjově (Karel Pavlů)	...14
Vzpomínka na Martina Gardnera (1914-2010) (Jiří Grygar)	...16

webu školy, dojdeme bohužel i k závěru, že práce na zvoleném tématu studentovi nepomohla získat širší a hlubší poznatky z elektrotechniky a fyziky. Naopak ho dovedla k převzetí pavědeckých názorů vynálezce MEGu, které student téměř beze změn zařadil do svého textu. Jako příklad uveďme názor, že *současná fyzika a termodynamika je mylná a Maxwellovy rovnice „zkomolené“, protože v nich „byl vynechán popis a hlavně možnost existence zdrojů ‘volné energie’*“. Tento smutný výsledek pedagogického snažení pracovníků školy musel ovšem každý zkušený učitel předpokládat, a pokud tomu tak nebylo, musel jej aspoň dodatečně poznat po přečtení studentova textu. Za povšimnutí stojí i studentovo přesvědčení (týkající se toho, že volná energie je zadarmo): „*Právě tato slova ‘pro všechny’ a ‘zadarmo’ asi nejvíc brání rozvoji čerpání ‘volné energie’. Energetické společnosti by těmito slovy ztratily svůj význam, a proto úspěšně bojkotují jakýkoli vývoj na poli ‘volné energie’ a zabraňují financování těchto projektů.*“ Vyznavači pavědy se ovšem bez útoků proti vědě a proti těm, kdo její poznatky úspěšně využívají, neobejdou.

Co je to Motionless Electromagnetic Generator (MEG)?

Motionless Electromagnetic Generator (MEG) je přístroj, který podle svých autorů (vynálezců) [1] dokáže vyrobit více energie než sám spotřebuje a je tedy potenciální spásou lidstva v oblasti energetické soběstačnosti. Patent [1] byl podán v roce 2000 a od té doby se přístrojem MEG zabývá již několik webových stránek, kde mezi nejrozsáhlejší patří stránky Jean-Louis Naudina [2]. Náčrtek zařízení je uveden na Obr. 1. Zařízení se skládá z magnetického jádra (tmavě šedá), z permanentního magnetu (světle šedá) a čtyř cívek. Horní dvě cívky jsou budicí a z postraních cívek se do zatěžovacích rezistorů odebírá energie.

Obr. 1

Proč se klub Sisyfos o MEG zajímá?

Je na první pohled zřejmé, že pokud by popisovaný přístroj fungoval tak, jak je popsáno, musel by porušovat fundamentální princip fyziky, tedy zákon zachování energie. Po dobu, kdy byl MEG pouze námětem webových stránek různých fantastů a nadšenců, byl pro svou absurditu ignorován, jelikož lidé, kteří od stolu tvrdí, že dokázali porušení zákona zachování energie, je a stále bude dost, a málokdo je bere vážně. Taková doba hájení však skončila v minulém roce dnem, kdy se „Ověření funkce bezpohybového generátoru MEG“ stalo tématem ročníkové práce na Integrované střední škole v Nové Pace [3]. Problém MEG se tak posunul do vyšší roviny, kdy je iracionální myšlení propagováno ve škole.

Ročníková práce na MEG

Posouzeno opatrně, zařazení tématu sestrojil zařízení MEG podle podrobného popisu na internetu by vlast-

ně ještě nemuselo propagaci iracionálního myšlení na uvedené střední škole znamenat. Zadání takové ročníkové práce má totiž dvě možnosti. U první si lze představit situaci, kdy si žák uvedené školy na internetu četl o generátoru, který čerpá blíže neurčenou volnou energii a nadchl se představou, že takový generátor postaví. Učitel ho v tom podpořil, **ale s poznámkou, že nesmí být smutný, až zjistí, že zařízení nebude fungovat tak, jak je na internetu popsáno**, protože by to odporovalo zákonu zachování energie. Až žák zařízení podle návodu na internetu postaví a bude tvrdit, že měřením zjistil, že výstupní výkon je skutečně větší než vstupní, probere učitel s žákem důkladně způsob, kterým k výsledku došel, najde možnost zaznamenat průběhy napětí a proudu digitálním osciloskopem (třeba i mimo školu) a žáka postupně dovede k závěru, že výstupní výkon zařízení ve skutečnosti nepřekračuje výkon do zařízení přiváděný. Žák se poučí o tom, jaký vliv na výkon má fázový posuv mezi napětím a proudem, pochopí pojem „nelineární zátěž“ a pokusí se na počítači o vyčíslení hodnoty integrálu ze součinu okamžitých hodnot změřených proudů a napětí s průběhem (při nelineární zátěži) odlišným od harmonického. Po překonání zklamání, že zařízení nefunguje a nemůže fungovat tak, jak je to uváděno na internetu, se žák nakonec seznámí se základními poznatky z nauky o elektřině a magnetismu tak důkladně, že si je bude pamatovat po celý život. Získá přitom nejen úctu k vědeckým poznatkům, ale i kritický vztah k nápadům nedouků a bláznů. Takto udělaná práce, obhájivší důvěru k vědě i k tomu, co žáka škola učí, se rozhodně dočká uznání a ocenění i v soutěžích pro mladé vynálezce.

Nic takového se na Integrované střední škole v Nové Pace nestalo. Realizovala se možnost, kterou jsme výše označili jako druhou, tedy možnost kdy žák i učitel po změření proudů a napětí na MEGu uvěřili, že výkon na výstupu je skutečně větší než výkon na vstupu. Přitom ovšem už z toho, že tento výsledek vycházel jen při nelineární zátěži, se dalo soudit, že s výpočtem výkonu ze změřeného průběhu proudu a napětí nebylo něco v pořádku. Přesto bylo zařízení přihlášeno do soutěže jako stroj s vlastností, pro kterou jsou podobná zařízení označována ve fyzice a v technice názvem perpetuum mobile. Student za něj získal mimo jiné třetí cenu v silně obsazené soutěži. Práce má pokračovat a je tedy naděje, že omyl o čerpání volné energie zařízením MEG uzná nakonec jak

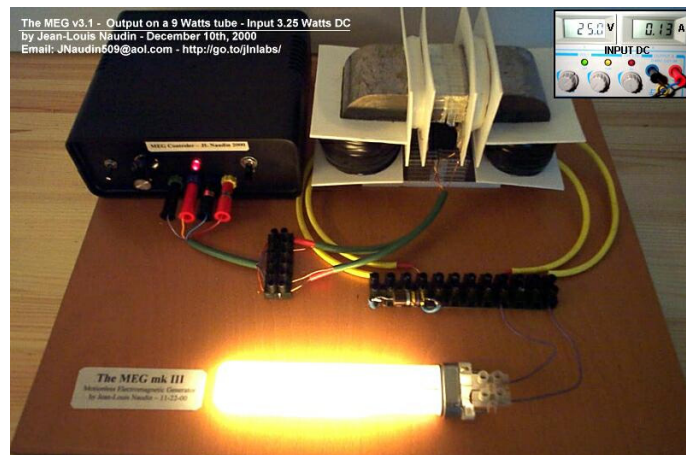
učitelský sbor Integrované střední školy v Nové Pace a členové komisi, kteří žákovské práce posuzovali, tak i žák, o jehož pracovitosti a zájmu o fyziku nelze pochybovat. A že snad vinou chybného vedení student neodejde ze školy do života s představou, že fyzikální zákony budované staletí za účasti nejlepších mozků lidstva se dají vyvrátit jediným naivním experimentem, a to ještě v případě, kdy stupeň vzdělání experimentátora zdaleka nestačí na samotné pochopení těchto zákonů, konkrétně termodynamiky a Maxwellových rovnic. Že nyní je takové nebezpečí reálné, ukazuje citát ze závěru studentovy ročníkové práce: „Vědecká obec se naproti tomu nechá rozdělit na skupinu vědců (valná většina), kterou nikdo nepřesvědčí o mylnosti termodynamických zákonů a Maxwellových rovnic. Slepě věří těmto stanoveným pravidlům hlásaným jako zákony přírody. Nikdy si nepoloží otázku: Proč bych měl věřit zákonům přes 100 let starým, které vykazují zjevné nedostatky ve svých definicích?“

Coefficient of Performance

Coefficient of Performance (COP) je veličina, kterou lze nalézt prakticky v každém textu popisujícím MEG a pomocí níž se měří „účinnost“ tohoto zařízení z jiného – v podstatě ekonomického – hlediska, než účinnost fyzikální. Definicí COP lze přibližně vyjádřit takto [4]: COP je poměr energie vystupující ze zařízení k energii, která byla do zařízení vložena uživatelem. Pro porovnání je dobré uvést také definici termodynamické, tedy fyzikální, účinnosti, což je poměr energie vystupující ze zařízení k celkové energii, která byla do zařízení vložena. Z těchto definic je zřejmé, že při platnosti zákona zachování energie nemůže žádné zařízení dosáhnout termodynamické účinnosti vyšší než jedna, zatímco lze nalézt nepřeberné množství zařízení, která mohou dosáhnout COP o prakticky libovolné výši. Důvodem je výraz: „k energii, která byla do zařízení vložena uživatelem“, což připouští situaci, kdy je velká část energie čerpána odjinud než od uživatele – například z větru nebo ze slunečního záření. Lze si například představit, že zařízení typu fotovoltaický panel dosahuje prakticky nekonečných hodnot COP, neboť vyrábí elektrickou energii – v tomto případě z energie dodávané sluncem – s nulovou či jen nepatrnou energií vloženou uživatelem. U zařízení MEG jeho tvůrce tvrdí, že může dosáhnout COP rovný až 5, a to z toho důvodu, že čerpá volnou energii z vloženého permanentního magnetu [2].

MEG vs. transformátor

I bez měření, jen výpočtem elektrických proudů a magnetických toků v obvodech zařízení je možné od-

MEG jak jej sestrojil JL Naudin

halit chybu, která vedla vedoucího práce a jeho žáka k mylnému názoru, že zařízení skutečně vyrábí energii. Podle jeho tvůrců totiž čerpá MEG volnou energii z vloženého magnetu. Doslova se například říká [3]: „MEG je ve své podstatě zařízení převádějící magnetický tok magnetu na elektrickou energii využitě k napájení vlastního zařízení a zátěže. Rovněž se nelze domnívat, že MEG poběží nekonečně dlouho, protože vlivem provozu dochází k demagnetizaci permanentního magnetu.“ Takové tvrzení je však chybné. I kdyby totiž byl MEG schopen z magnetu energii čerpat, je zřejmé, že tato energie není v žádném případě volná - byla do magnetu vložena při jeho magnetizaci, a to člověkem. Kromě toho obsahuje magnet o rozměrech uvedených v [2, 3] nanejvýš několik desítek Joulů energie, která by se při deklarovaných výkonech asi 5 W [2, 3] spotřebovala za několik desítek sekund. Kdyby se však autoři MEG nad svým vynálezem zamysleli, zjistili by, že zařízení MEG žádnou energii z magnetu nečerpá a že magnet je v zařízení zbytečný. Pokud si však v Obr. 1 permanentní magnet odmyslíme, zjistíme, že MEG není nic jiného než obyčejný transformátor, který nejen že neporušuje zákon zachování energie, ale dokonce ani nemůže dosáhnout $COP > 1$.

Závěr:

Podle návodů na Internetu sestavil žák školy se značným pracovním nasazením to, co pokládal – zřejmě stejně jako jeho učitel – za fungující vzorek MEGu. S použitím základních zákonů fyziky lze jednoduše dokázat, že zařízení jako zdroj energie fungovat nemůže. Potíž je ovšem v tom, že žák o platnosti základních zákonů fyziky pochyboval již při rozhodnutí MEG postavit a tuto námitku asi neuzná. Hezký pedagogický výsledek školy by tedy byl, kdyby se některému z učitelů podařilo přesvědčit žáka o tom, že k objevování je dnes kromě nadání nutné mít velmi hluboké znalosti a že to, o co se současná věda opírá, jsou vědomosti získané mnoha generacemi a ově-

řené pečlivě prováděnými experimenty. Jestliže se to nepodaří, může žák po absolvování školy trpět po celý život chorobnou představou o své výjimečnosti, potvrzené učiteli školy i členy porot rozhodujících o udělování cen nadaným studentům. Mohlo by se stát, že pro scestnou představu o tom, že objevy je možné dělat bez znalostí, vyplývá své nadání i houževnatost na pokusy o sestrojení nesmyslných zařízení a nic rozumného v životě neudělá.

Více informací k tématu, včetně výpočtů a sisyfovsky marné korespondence mezi klubem SISYFOS, Integrovanou střední školou v Nové Pace, Krajským úřadem Královéhradeckého kraje a Ministerstvem školství najdete na webu www.sisyfos.cz

Reference:

[1] Thomas E. Bearden et al., Patent No. 6,362,718, United States Patent and Trademark Office

[2] Jean-Louis Naudin, JNL Labs: The MEG Project, <http://jnaudin.free.fr/html/meg.htm>, 17.6.2010

[3] „Ověření funkce bezpohybového generátoru MEG“, Integrovaná střední škola, Kumburská 846, Nová Paka, 509 31, datum odevzdání práce: 23. 1. 2009, www.issnp.cz/pdf/horky_enersol/MEG.pdf

[4] http://en.wikipedia.org/wiki/Coefficient_of_performance, 17.6.2010

LÉTÁNÍ MIMINEK ANEB DALŠÍ NEBEZPEČNÝ ESOTERICKÝ KURZ LUDMILA HAMPLOVÁ

V Česku se šíří další alternativní způsob péče o malé děti. Mácháním ve vzduchu s kojencem se mají vyřešit jeho tělesné problémy a hlavně zlepšit jeho vztah s rodiči. Lékaři jsou zděšení, přesto jsou kurzy létání miminek plné.

Kurzy létání miminek jsou mezi maminkami stále populárnější. Pochvalují si, že díky tomuto cvičení se zlepšil jejich vztah s dítětem, ony samy se v mateřské roli cítí jistější a miminka jsou šťastnější a spokojenější. Dokonce prý létání pomáhá při bolestech břicha a výrazně mírní novorozeneckou koliku. Velmi dobrý účinek by mělo mít létání miminek na zvládnutí poporodního traumatu, tedy šoku z příchodu na svět. Věhlas kurzů se ale šířil ve vší tichosti. Kromě několika zasvěcenců o této údajně zázračné metodě nikdo nevěděl.

To se nedávno změnilo. Létání miminek se dostalo do povědomí široké veřejnosti díky reportáži České televize. Reportérka se jednoho kurzu zúčastnila a natočila skrytou kamerou, co se za zdmi mateřských center ve skutečnosti děje. Na televizní obrazovky se tak dostaly záběry zoufale plačících dětí a jejich matek, které s nimi různě máchají ve vzduchu. Reportáž vyvolala zděšení mezi odborníky i veřejností. Případem se začala zabývat i policie, vyšetřuje, zda na kurzech nedochází k týrání dětí. Přesto kurzy létání dětí pokračují dál a přichází na ně další matky. Dokonce pražské mateřské A-centrum naplánovalo happening létajících dětí a jejich rodičů. Mimochodem toto mateřské centrum provozuje různé magické rituály, propaguje domácí porod a varuje před „nebezpečnými“

lékaři.

Myslíte, že bych někomu ublížila?

Blanka Kolářová-Sudíková, která létání miminek vymyslela, si svoje know-how úzkostlivě tají. Do okamžiku zveřejnění reportáže odmítala jakýkoliv kontakt s médii a nechtěla, aby se o její práci cokoliv vědělo. Údajně se obávala falešné popularity. „Asi vás zklamu, ale o létání nic psát nebudu, protože to je technika, která je založená na maximální důvěře a jistotě. Ukazujeme to rodičům a lítají jen ti, kteří cítí, že je to pro ně o.k. Jestliže o tom budu více psát, začnou lítat i lidičky, kteří budou lítat proto, že je to moderní a chtějí být in. A o tom to není,“ vysvětluje ve své internetové poradně na webu Rodina.cz jedné z maminek, která se o létání zajímá. „Sama určitě cítíte spojení s miminkem a krásné chvílky koncentrace a důvěry. Poslouchejte svoje srdíčko a to vám přesně řekne, o čem lítání je. Nepotřebujete přece nikoho přesvědčovat a dokazovat někomu, jak je to fajn. Vy to cítíte a to je přece nejvíc. Jestliže nemáte osvěcené babičky a dědečky, prosím, neděste je, protože potom znejistí oni vás svým strachem,“ dodává Sudíková. Sama přiznává, že se pro tento způsob práce s dětmi rozhodla po tom, co se před devíti lety setkala s jednou ruskou porodní asistentkou, která ji o létání miminek řekla. Cvičení jí přišlo tak úžasné, že se je rozhodla provádět s vlastní dcerou a nabízet dalším rodičům. Cviky upravila pro české podmínky a místo na rozvoj těla klade důraz na rozvoj duše. Podstata létání miminek je tak čistě duchovní záležitost. „U nás to vnímám, že je to hodně o té duši, o spolupráci, abych v dítěti budovala nejen silného člověka svalově, ale

tím lítáním já vlastně dítěti říkám, zvládneš to, zvládneme to spolu. Zvládneš věci, které by mě nikdy nenapadlo, že zvládneš, i když jsi takhle maličkej, drobouček, tak máš v sobě tolik síly a já jako rodič ti ukazuju, že v životě se ty věci zvládnou a dávám ti nesmírnou důvěru. Protože co je u lítání nejdůležitější, je důvěra, protože rodiče pracují se strachem,“ řekla v rozhovoru pro Rádio Petrov.

Zjednodušeně řečeno, podstata létání miminek je poměrně prostá, chytne novorozeně za některé z končetin a různě s ním máváte ve vzduchu. Někdy dítě visí za nohu, jindy za ruce. Občas s ním matka pomaleji či rychleji „pohazuje“, případně s ním otáčí. Chvillemi dítě opravdu „letí“ ve vzduchu hlavou dolů. Výsledkem tohoto cvičení má podle jeho příznivců být šťastné a vyrovnané dítě, které plně věří matce, a matka, která si je jistá svými mateřskými schopnostmi. Pro nezasvěceného vypadá létání miminek dost otřesně. Malé děti jsou velmi křehké a tady se s nimi zachází jako s hadrovými panenkami. Přesto si Sudíková stojí na svém. „Myslíte, že bych ubližovala svému úžasnému stvoření? Moje dcera je pětiletá a létala jsem s ní,“ vysvětlila v pořadu Události, komentáře České televize.

I opice jsou lepší matky

Propagátorka létání miminek však sama přiznává, že k létání miminek neexistují žádné studie o bezpečnosti, případně prospěšnosti pro dětský organismus. V žádném případě to ale nevadí. „Vy snad máte studie, které by prokazovaly, že létání miminek poškozuje děti? Proč bych si já dělala nějakou studii? Na to fakt nemám čas, pracuji s dětmi a vidím, jak je létání úžasné,“ ohradila se proti kritice ze strany odborníků Sudíková. Svoje techniky údajně ukázala několika lékařům, kteří se svými dětmi také lítají a nic prý nenamítali. Konkrétní jména však odmítla sdělit. Létání miminek však nikde jinde kromě Česka, kde ovšem jde o okrajovou záležitost, neznají. Podobné metody manipulace s dítětem nejsou popsány v žádné odborné literatuře, české ani zahraniční.

Není divu, že lékaři se staví jednoznačně proti. Upozorňují na reálná rizika, která s tímto způsobem manipulace s dětmi souvisí. Nejzávažnější je hrozba tzv. Shaken Baby Syndrome (Syndrom třeseného dítěte). Syndrom vzniká nejčastěji z neopatrnosti. Dospělý člověk se chce s dítětem pověselt, a tak s ním krátce zatřese nebo ho vyhazuje do výšky. Miminko ale má těžkou hlavu a slabé krční svaly, proto při neopatrném pohybu létá hlavička ze strany na stranu. Podle odborníků stačí necelé dvě vteřiny, aby došlo k přetížení v hlavě a krvácení do mozku. Následky třeba jen slabého zatřesení s dítětem bývají tragické. Například

ve Spojených státech zemře ročně neopatrností rodičů patnáct set dětí, ve Velké Británii to jsou tři stovky a u nás se odhadují desítky případů dětských úmrtí každý rok.

Létání miminek ale může mít další negativní dopad na zdraví dítěte. Může dojít ke škodlivým změnám na kosterním a svalovém aparátu. Dítěti tak častěji hrozí zranění. „Zvyšování rozsahu pohybu v jednotlivých kloubech vyvěšováním či tzv. létáním dítěte při úchopu za ruce je z pohledu anatomie i funkce kosterně svalového aparátu zcela bezúčelné a v jistém ohledu i pro budoucí vývoj dítěte velmi rizikové,“ varuje PhDr. Tereza Nováková, Ph. D., z katedry fyzioterapie Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Tím, jak dítě různě visí za končetiny, dochází k negativním změnám v kloubech a okolí. V krajním případě může dojít až k hypermobilitě kloubu, který se stává nestabilní, a tak část jeho práce musí zastat svaly. „Takový typ hypermobility nacházíme například u vrcholových gymnastek, u kterých stav jejich pohybového aparátu jistě nemůže být považován za optimální. Také alarmující jsou výsledky výzkumu, který prokázal, že u dětí s hypermobilitou je statisticky významně vyšší výskyt růstových bolestí než v běžné dětské populaci,“ vysvětluje Nováková.

V okamžiku, kdy se zprávy o létání miminek objevily na veřejnosti, reagovali odborníci celkem pochopitelným zděšením. Riziko vážného poškození dítěte je podle nich až příliš vysoké. Lékaři marně apelují na zdravý rozum matek. „Schválně jsem volal do zoo,

abych si ověřil, jestli něco podobného dělají se svými mláďaty některá zvířata. Dostalo se mi odpovědi, že i opičí mámy jsou rozumnější než některé lidské matky,“ uvedl předseda České pediatrické společnosti prof. MUDr. Jan Janda v pořadu Události, komentáře.

Lékaři jsou proti? Báječné!

Létání miminek je jen jednou z mnoha alternativních aktivit, které se v Česku běžně provozují. Vzhledem k tomu, že nikdo nekontroluje, jak se s dětmi na podobných kurzech pracuje a jestli mají lektoři alespoň minimální vzdělání v oboru, může kdokoliv provozovat cokoli, aniž by mu za to hrozil jakýkoliv postih. Sama Blanka Sudíková-Kolářová je vystudovaná učitelka, obor tělocvik a biologie, přesto nevidí jedinou překážku v tom, aby pracovala s novorozenci. Naopak svoji práci bere jako poslání. Její manžel Andrej Kolář v pořadu České Televize Fokus 24 popsal práci své ženy: „Nevnímá to jako vydělávání peněz. Řekl bych, že je to pro ni daleko hlubší záležitost. Je to dar shůry, který ona dostala a teď ho naplňuje.“ V témže pořadu přiznal, že odešel od své manželky a společných dětí, aby mohl být s Blankou, tak silná je její energie.

Paradoxně odpor lékařů působí na alternativně laděné matky jako skvělá reklama. Reportáž České televize vyvolala mnoho internetových diskusí, kde se našťástí v menšině objevovaly názory o tom, jak jsou lékaři a novináři zaujatí. „Tak to děkuji mnohokrát, že mi někdo řekne co je a není normální. Naposledy mi takhle radili bolševici a ti taky věděli, co je pro mě dobré. Ráda si na věc udělám svůj vlastní názor,“ je přesvědčená jedna z diskutujících na serveru Rodina.cz.

Další z diskutujících fascinuje „neskutečná a bezbřehá důvěra v to, co řekne lékař“. Prý je hysterie okolo létání miminek srovnatelná s reakcemi, které jsou na porody doma, při kterých každý rok zemře zhruba pět novorozenců. Porody doma stejně jako létání miminek jsou z pohledu těchto žen bezpečné a hlavně lepší pro ně samotné i jejich děti.

Při diskusích se také objevily pozitivní zkušenosti samotných létajících rodičů. Létání jim údajně pomohlo vyřešit zdravotní problémy jejich dětí. Dokonce způsobilo, že jsou děti o něco schopnější než jejich vrstevníci. „Lítání je super a kdo si to neprožil nebo neviděl alespoň na vlastní oči, nemůže to soudit nebo to odsoudit, jen proto že to nevymyslel žádný doktor. Vezměte si třeba očkování, každý pediatr vám ho doporučí, ale nikdo z nich vám neřekne, co cpou za svinstva do našich dětí a jaké to může mít následky. Znam plno postižených dětí po očkování, některé už zemřeli...no není to ironie???,“ diví se na diskusi pod článkem na serveru ct24.cz Jana, příznivkyně létání. Sama instruktorka se po odvysílání reportáže stáhla do ústraní a svým příznivcům i odpůrcům vzkázala: „Chtěla bych moc poděkovat těm, kteří se nebáli reagovat pozitivně. Bylo to pro mě vždy jako pohlazení v rozbouřeném moři plném špíny a hnusu. Je čas na rekapitulaci. Postupně budu psát texty k létání miminek, ať si můžete udělat názor vy, co o to stojíte. Vás, co máte potřebu mě sprostě napadat, žádám o ukončení vašich ataků. Chápu Váš strach z neznámého a na pohled šokujícího. Ale cestou boje vůbec nikam nedojdeme, to není komunikace, to je lynč. Létání je totiž o svobodě a tak si ji dopřejme navzájem. Blanka“.

STRAŠENÍ VE STRAŠICÍCH SKONČILO, DISKUSE POKRAČUJE LUDEK PEKÁREK, LUKÁŠ JELÍNEK

I. Úvod

Zdalo by se, že po oznámení rokycanské policie o tom, že všechny tak zvané záhadné jevy, které se vyskytovaly od září 2009 v rodinném domku manželů Mračkových ve Strašicích, dělal člověk, který se k tomu i přiznal, není v případě strašického strašení o čem diskutovat. Zapalovat plamenem plastové zásuvky pro připojení elektrických spotřebičů, vyhazovat jističe zkratem na zásuvkách, rozbít akvárium a skleněná dvířka skřínky a zapálit obrázek namalovaný na papíru není jistě tak obtížné, aby to nezvládla i nezletilá osoba, stejně tak jako další v domku popisované jevy. Zpráva ČTK ze 14. dubna 2010, s textem podepsaným mluvčím Skupiny ČEZ – západní Čechy panem Martinem Sobotkou, však tento výsle-

dek několikaměsíčního šetření policie odmítá, aniž se o jeho existenci a důvodu nesouhlasu vůbec zmiňuje. Zpráva ČEZ tvrdí, že šlo o „nešťastnou souhru náhod. V místě výstavby koridoru (poznámka: jde o rychlíkovou trať u Rokycan) se nachází vodovodní rozvody, které se další náhodou staly zároveň vlnovodem.“ Zdrojem „rušivé energie“, která se těmito bezděčnými vlnovody dostala až do domku Mračkových, mohlo být – jak je ve zprávě ČEZ zveřejněné ČTK doslova uvedeno - „jiskření v motorech starších typů lokomotiv“. Zmiňovaný koridor je asi 12 kilometrů vzdálený od domku Mračkových ve Strašicích.

Zpráva vyjadřuje oficiální stanovisko zástupce organizace starající se o provoz energetické sítě v zápa-

dočeském regionu, tedy osoby, důkladně seznámené i se situací v inkriminovaném domku. Uvádí i stanovisko zaměstnance prestižní vysoké školy - Českého vysokého učení technického - Ing. Ivana Cimbolince - které sice není stanoviskem této vysoké školy samotné, ale veřejnost ho rozhodně tak interpretovala. Odmítnutí výsledku šetření policie, v kterém se mimo jiné konstatuje, že osoba, jejímž dílem byly pozorované neobvyklé úkazy, se k této činnosti přiznala, je zřejmě z celého obsahu zprávy pana Sobotky, a explicitně z vět „*Pátrání po příčině mimořádných událostí v domku ve Strašicích tak ve zpětném pohledu vypadá jako klasická detektivka. S jediným rozdílem, neexistuje pachatel.*“ Takže strašení skončilo, ale jeho příčinu neodhalila rokycanská policie, nýbrž pan inženýr Cimbolinec? A několik měsíců v domku strašila náhodná shoda několika technických anomálií či náhod, která měla za následek hoření vík zásuvek v rodinném domku, jak tvrdí zpráva skupiny ČEZ Martina Sobotky? Má tedy veřejnost, které je zpráva ČTK určena, dát přednost naposled publikovanému názoru, prezentovanému zástupcem firmy ČEZ, před závěrem státního orgánu, který otázku příčin mimořádných jevů v domku vyšetřoval? Je jistě mnoho těch, kteří raději než oficiálně oznámený výsledek šetření policie přijmou zprávu ČEZ, která nikoho neobviňuje a z které vyplývá, že nikdo za nic nemůže. Pravda je ale na přání člověka nezávislá. Jednoduchý rozbor tvrzení obsažených ve zprávě ČEZ ukáže, že jsou založeny na naivních omylech. A nejen to. Jak ukazujeme dále, rozbor jevů, které obyvatele domku i celé republiky řadu měsíců zneklidňovaly, vede k jednoznačnému závěru, že naprostá většina z nich vůbec s elektřinou nesouvisela. Zpětný pohled na to, co se v domku skutečně dělo, je ovšem k tomuto rozboru nezbytný.

II. Pozorování

Je pozoruhodné, že patrně nejvíce informací umožňujících vysvětlení toho, co se v domku skutečně dělo, obsahuje pozorování, které (podle zprávy na webu TÝDEN.cz) podal pan Zajíček, majitel firmy, která před jedenácti lety dělala v domku elektrickou instalaci. Na místě byl poprvé 28. září, tedy den poté, co se v domku začaly objevovat neobvyklé jevy. Citujeme: „*Několikrát jsem viděl, jak plamenem hoří zásuvka v domě, který byl odpojený od elektriny. S ničím podobným jsem se během své čtyřicetileté praxe nesešel. Zajímavé je, že když se včas uhasila, mechanika uvnitř nebyla poškozená,“* přibližuje své postřehy. Zároveň vyloučil, že by zásuvky někdo zapaloval. „*Hořelo tam i v momentě, kdy jsme s majitelem stáli na zahradě u domu a vevnitř nikdo ne-*

byl“. Pan Zajíček sice odmítá vysvětlení, že zásuvky zapaluje člověk, neuvědomuje si ale, že jeho tvrzení „v domě nikdo nebyl“ nemusí odpovídat skutečnosti. Jeho konstatování, že „*mechanika uvnitř nebyla poškozená*“, je ale nezpochybnitelné a jednoznačně vylučuje, že by zapalování zásuvek bylo způsobeno elektrickou energií, tj. elektrickým proudem s jakoukoli frekvencí a pod jakýmkoli napětím, přivedeným po vodičích ve zdi k „mechanice“ zásuvky. Skutečnost, že pod ohořelými víky zásuvek byly dráty i kovová mechanika neporušené, se později ve všech případech potvrdila. Těch případů nebylo málo, když podle tvrzení obyvatel domku v některých dnech hořely zásuvky i šedesátkrát. Ke cti pana Zajíčka je třeba zdůraznit, že v jeho popisu hoření zásuvek se nevyskytuje slovo výboj, kterým se později zahoření zásuvek zásadně označovalo.

Podle známé zkušenosti s výpověďmi očitých svědků je ovšem problém v tom, zda skutečně popisují to, co viděli, a nikoli to, **co myslí, že viděli**. Pokud jde o hořící zásuvky, bylo by ale podle našeho názoru možné zaváhat jen o důvěryhodnosti jediného pozorování: dva montéři, kteří byli uvnitř domku právě v době, kdy se „záhadné jevy“ vyskytovaly, údajně viděli, jak zásuvka, na které předtím nebyly žádné stopy po nějakém zásahu, před jejich očima náhle z ničeho nic vzplanula. Ve všech ostatních případech viděly různé osoby zásuvky už ve stavu, kdy hořely, doutnaly nebo už nehořely, ale byly ohořelé nebo očouzené. Existence či neexistence vzplanutí zásuvky bez viditelného zásahu není však pro vysvětlení příčin pozorovaných jevů podstatná: jestliže by skutečně v některých případech začaly samy hořet netknuté zásuvky, bylo by to možné vysvětlit použitím samozápalné směsi – návody jsou volně k dispozici na Internetu a potřebné chemikálie jsou snadno dostupné. Je však třeba si uvědomit, že atmosféra v domku byla v důsledku barvitého líčení „domu hrůzy“ v televizi, v tisku a na Internetu mírně řečeno tísnivá. Návštěvníci čekali v každém okamžiku nějaký nečekaný úkaz a jejich smysl pro přesnost pozorování tím mohl být silně ovlivněn. Starosta obce pan Jiří Hahner svůj pocit vyjádřil větou, že si v domku připadal jako v mikrovlnce. I když sám v mikrovlnce jistě nikdy nebyl a neměl tedy možnost objektivního srovnání, vysoký stupeň nepohody tím určitě popsal výstižně. Jiný případ pochybnosti o přesném popisu jevu je tvrzení, že jeden z elektrikářů viděl v koupelně domu modrý výboj dlouhý půl metru.

V tomto případě šlo ale spíše o nesprávnou interpretaci skutečně pozorovaného jevu. Po několika stručných a věcných popisech bez spekulací o příčině, jehož příkladem je popisování jevů panem Zajíčkem,

s postupem času následoval v novinách, na Internetu a v televizi stále rostoucí chaos otázek kladených nejrůznějším lidem a ještě větší chaos odpovědí, často velmi nekvalifikovaných, byť jejich (většinou nejmenovaní) autoři byli zpravidla nazýváni vědci. Odpovědi byly někdy otřesné, což ovšem většina čtenářů nemohla snadno poznat. Například nejmenovaný chemik uvedl: „za záhadou stojí elektrina nebo magnetické pole. Akorát netuším, odkud se ta elektrina bere.“ Dodal ale, že „před čtrnácti dny se v médiích objevila zpráva, že se Slunce opět probouzí, což by mohlo mít za následek vytvoření elektrického pole“. Příkladů podobných naprosto nepodložených ba nesmyslných spekulací přisuzovaných různým vědcům by bylo možné v „médiích“ napočítat stovky. V rozpoutané informační kakofonii pak úplně zaniklo, že sortiment jevů, které se v domku skutečně vyskytovaly, byl velmi malý a jejich vysvětlení jednoduché.

III. Chybné interpretace popsaných pozorování

S výjimkou vznícení nedotčené zásuvky před očima dvou osob, které by vyžadovalo použití samozápalné směsi, nevidíme žádný důvod pochybovat o správnosti popisu ostatních jevů. Shodují se v něm všichni, kteří se do domku dostali, a informace od těchto svědků získané lze pokládat za spolehlivé. Avšak to, jak pozorovatelé jevy nazvali a **interpretovali**, bylo u většiny popisovaných jevů nesprávné:

1. Krátce po prvním výskytu mimořádných jevů v domku se hoření plastových vík zásuvek pro připojování elektrických spotřebičů začalo spojovat s elektrickými výboji. V souvislosti s elektrickými jevy je ovšem slovem výboj jednoznačně míněn kanál elektrického proudu procházejícího ionizovaným (elektricky vodivým a zpravidla svítícím) vzduchem. Ve skutečnosti to, co osoby v domku pozorovaly, **nebyl ani v jediném případě elektrický výboj.** U zásuvek šlo o plameny nebo plamínky, udržované chemickou reakcí slučování atmosférického kyslíku s materiálem plastu. Dokazuje to již zmíněná a mnohokrát ověřená skutečnost, že kovové součásti pod víkem zásuvek ani vodiče za víkem k nim vedoucí a jejich izolace nebyly očázeny nebo jinak poznamenány vysokou teplotou, pokud hoření bylo včas uhašeno. Je třeba si všimnout již dříve uvedené poznámky pana Zajíčka, že viděl, jak plamenem hoří zásuvka v domě, který byl odpojený od elektriny. Představa pana Ing. Cimbolince (kterou na náš dotaz potvrdil i v e-mailové odpovědi), totiž že kolík zásuvky z nějakého důvodu neměl kontakt s uzemněním, dostalo se na něj od vzdáleného zdroje velmi vysoké napětí a mezi kolíkem a zdí se vytvořil elektrický výboj

dlouhý přes deset centimetrů, je zcela nereálná. Hypotetické velmi vysoké napětí (iniciace tak dlouhého výboje vyžaduje potenciální rozdíl mezi vodiči větší než sto tisíc voltů) by se dříve probilo na nejbližší uzemněný vodič ještě ve zdi za zásuvkou a nikoli vně zásuvky a ještě k tomu na špatně vodivou zeď. Argument, že údajný výboj mezi kolíkem a zdí bylo možné ovlivnit foukáním, uvedený panem Ing. Cimbolincem na podporu tvrzení, že šlo o elektrický výboj, ve skutečnosti svědčí naopak o tom, že šlo o obyčejný poměrně slabý plamen vytvářený chemickým hořením. Všechna pozorování i stav rozebraných zásuvek s neporušenými přívody i kovovými vnitřky tedy nepochybnitelně dokazují, že **hoření vík zásuvek nesouviselo s elektrickými výboji ani s jinými elektrickými jevy.**

2. Půl metru dlouhý modrý výboj oblouk v koupelně, pozorovaný údajně mezi baterií umyvadla a potrubím boileru, rovněž nebyl elektrický výboj. (Termín oblouk se v elektrotechnice používá pro elektrický výboj, v kterém se ionizace prostředí udržuje vysokou teplotou plazmatu výbojového kanálu.) Výboj s takovou délkou by k iniciaci a k udržení po dobu alespoň několika sekund potřeboval extrémně vysoké napětí a procházel by jím silný elektrický proud s devastujícími účinky na okolí. (Citujeme pana Zajíčka podle článku na webu Novinky z 5. listopadu 2009: „Můj předák byl u toho, když mezi baterií od umyvadla a potrubím boileru v koupelně vznikl půlmetrový modrý oblouk, ...“). Je zřejmé, že nešlo o oblouk, ale o plamen. Plameny se v domku podle popisu očitých svědků v oné době vyskytovaly často, údajně hořel kromě „mokrého ručníku“ také papírový obrázek a kapesník v rukou Jirky Mračka mladšího. Rozměry a barva plamene záleží, jak je dobře známé, na množství a druhu hořící látky.

3. Plamen šlehající z ručníku, který byl opakovaně předváděn na obrazovce TV NOVA na začátku zpráv o strašidelném domku, také neměl nic společného s elektrickým výbojem. Ze záběru TV NOVA to bylo dobře patrné. Formulace „hořel mokrý ručník“ vede k podezření, že ručník byl namočen do nějaké hořlavé kapaliny, protože voda plameny spíše hasí. **Úvahu o výbojích můžeme tedy uzavřít konstatováním, že v domku vůbec nebyly. Všechno to, co pozorovatelé označovali jako výboje a spojovali s elektrickými jevy, byly plameny udržované chemickou reakcí – ať už šlo o hoření ručníku, plastových vík zásuvek či jiného hořlavého předmětu nebo kapaliny.** Pokus, který je snadné udělat přidržením plamene cigaretového zapalovače zhruba na dvacet sekund těsně u víka zásuvky, ukáže jedno-

značně, že po zhasnutí plamene zapalovače plast hoří již samostatně dál a plamen je možné zhasit nebo naopak podpořit foukáním. (Při reprodukování pokusu je třeba počítat s tím, že plast, z něhož je víko použité zásuvky vyrobeno, může být i z méně hořlavého materiálu než tomu bylo u zásuvek v domku.)

IV. Jiné v domku pozorované jevy

4. Praskaly žárovky, obyčejné i úsporné. Vláknem obyčejné žárovky se může přepálit, což se nejčastěji stává při zapnutí vypínače svítidla nebo při přepětí v síti. V daném případě bylo však slovo prasknutí zřejmě použito pro označení mechanického rozbití skla žárovky. Pád žárovky z lustru na podlahu a roztržení její baňky nebo jiný způsob mechanického rozbití nemá s elektřinou nic společného.

5. Rozbití skleněného akvária, které bylo rovněž uváděno v seznamu záhadných jevů, samozřejmě také nemá nic společného s elektrickými jevy.

6. Přepálení policejní pásky, kterou policie obehnal domek rodiny Mračků, má rozhodně na svědomí plamen – nejspíš plamen cigaretového zapalovače – a s elektrickými jevy rovněž nesouvisí.

7. Bez zřejmých důvodů vypadávaly jističe, často vypadl současně jistič pro okruh i jistič pro celý domek. Vypadávání jističe není ovšem nic záhadného. Může k němu dojít při přetížení nebo při zkratu. Zkrat v zásuvce vyhodí zpravidla oba jističe (jistič okruhu i jistič celého bytu), při mírném přetížení naopak jistič většinou nevypadne hned, ale až poté, co se přehřeje. Vyhodit jistič úmyslně zkratem v kterékoli zásuvce domu je snadné. Proud v takovém případě trvá jen setiny sekundy a přístroj měřící v té době průměrnou hodnotu odebíraného proudu nemusí proudový impuls vůbec zaznamenat. Je-li dům odpojen od přívodu elektřiny, je možné „vyhodit“ jistič shoením jeho páčky rukou. Z pozorovaných „záhadných“ či „mimořádných“ jevů mohlo souviset s poruchami elektrického rozvodu nebo s přepětím v síti jen vypadávání jističe a také poškození elektronických přístrojů, o kterém byly v některých zprávách nejasné zmínky. Zvýšení napětí v energetické síti následkem závady vně elektrického okruhu uživatele není sice časté, ale občas se vyskytne a poškodí nebo zcela zničí zapnutý elektrický spotřebič. Shodou okolností k takové události došlo před dvěma roky právě ve Strašicích, kdy následkem závady na lokálním transformátoru vniklo do domácností skupiny domů napětí několikanásobně vyšší, než

je předepsaných 230 voltů. Došlo k zničení nebo poškození elektroniky i jiných elektrických spotřebičů, které ČEZ postiženým nahradil. Je pravděpodobné, že tato zkušenost velmi přispěla k tomu, že hlášené jevy v domě Mračkových pokládali obyvatelé Strašic i místní technici za následky podobného selhání nějakého zařízení v elektrické rozvodné síti.

Takové jevy jsou známé, ovšem představa, že se třeba šedesátkrát za den opakují a šedesátkrát za sebou zapálí víka zásuvek, je samozřejmě nereálná. Vyloučíme-li tedy vypadávání jističů, z nichž některé skutečně mohlo být způsobeno závadou mimo domek, žádné z ostatních jevů, které obyvatelé domku a přivolání odborníci na elektrické jevy spojovali s chybami v elektrické instalaci nebo se závadami na rozvodu elektrického proudu v domku nebo mimo domek (například s bludnými proudy), **s elektřinou vůbec nesouvisely.** Ostatně už po prvních neobvyklých jevech v domku, kterými bylo vypadávání jističů, „praskání“ žárovek a „výboje“ na víkách zásuvek, provedla firma pana Zajíčka revizi celé elektrické instalace domku a (patrně po drobných opravách a výměně opotřebovaných jističů za nové) označila ji za nezávadnou. „Mimořádné jevy“, počítaje v to vypadávání jističů a hoření vík zásuvek, se tedy pozorovaly i po revizi elektrického rozvodu v domku.

Za této situace, kdy již mělo být kterémukoli elektrotechnikovi jasné, že naprostá většina „mimořádných“ jevů v domku vůbec nesouvisí s elektřinou, přikročil pracovník ČEZu pan Ing. Sobotka k uskutečňování nebo k vyžadování nákladných opatření (například „nadstandardního“ uzemnění domku a s tím souvisejících zemních prací, odstranění předpokládaných závad na rozvodu elektrického proudu v blízké vodárně, opakovaná nákladná měření). Dvě staré vodovodní roury, které byly objeveny při bagrování v blízkosti domku, upadly v podezření, že tvoří elektrický vlnovod a přivádějí do domku „rušivou energii“ z blízké vodárny (podezření na vodárnu bylo později nahrazeno podezřením na poněkud vzdálenější lokomotivu v Rokycanech). Prováděla se zbytečná měření vysokofrekvenčního pole, které podle tvrzení některých odborníků či vědců mohlo být příčinou „výbojů“ na víkách zásuvek. Měření akreditovanou laboratoří zjistilo velmi nízkou úroveň vysokofrekvenčního pole v domku i v jeho okolí a podle očekávání takovou možnost vyloučilo.

Výše uvedené poznatky ukazují, že příčiny tak zvaných záhadných jevů v domku rodiny Mračkových nelze hledat ve vodovodních rourách, které se staly zároveň vlnovodem a vzácnou shodou řady zřídka se vyskytujících okolností přivedly „ruši-

vou energii“ z opravovaného drážního koridoru v Rokycanech až do rozvodu elektrického proudu v domku rodiny Mračkových. A že tato rušivá energie pak vytvářela na víkách zásuvek výboje a víka zapalovala. Žádný z „mimořádných“ či „záhadných“ jevů pozorovaných v domku rodiny Mračkových totiž ke svému vzniku rušivou elektrickou energií nepotřeboval. Na zásuvkách hořely obyčejné plameny a nikoli elektrické výboje. Neporušenost vodičů a kovového mechanismu pod víkem vylučuje, že víko bylo zapalováno zevnitř, tj. ze strany vodičů přivedených k zásuvce.

V. Závěr

Dvě oficiální zprávy rokycanské policie předané České tiskové kanceláři zůstávají tedy jediným konzistentním a nekontroverzním vysvětlením „strašického strašení“. Odložení případného stíhání – tj. nezletilost pachatele a škoda nepřekračující podle vyjádření obyvatel domku pět tisíc korun – vyplývalo ze zákona. Náklady, které byly způsobeny chybným výkladem příčin „mimořádných jevů“ v domku a spočívaly ve zbytečných pracích prováděných v okolí domku, byly určitě větší než pět tisíc korun, nikdo však zatím nepřistoupil k žalobě o náhradu vzniklých výdajů nebo k oznámení podezření z trestného činu. Pokud k tomu ještě nedojde, je možné případ strašického strašení pokládat nejen za vysvětlený a uzavřený nálezem rokycanské policie, ale za ukončený i z hlediska možných sporů o náhradu škody.

VI. Dodatek – některé zajímavosti i poučení z vývoje strašického strašení.

Záhadnost pozorovaných jevů zmizela, jakmile se zjistilo, že jejich původcem je člověk. Odpor proti takovému vysvětlení je ovšem v těchto případech značný, je-li původcem nezletilá osoba. Je třeba zdůraznit, že počínání takto odhalené mladistvé osoby nelze nazvat podvodem, jak se to občas objevovalo na strašickém webu i v některých novinách. Motiv jejího jednání není zisk jako při podvodu. Je to zpravidla reakce na nějaký zážitek, který se dané osoby dotkl, na neúspěch nebo na ponížení, o kterém ten, kdo je způsobil, nemusí vůbec vědět. Nechat mladého člověka, který se ještě oficiálně počítá mezi děti, v přesvědčení, že se na jeho činnost nepřišlo, by však bylo to nejhorší, co by v tomto případě nastalo. Ve strašickém případě přispěla k vyhocení situace a k odmítání závěru policie i neobvykle rozsáhlá medializace. Přiznání, že šlo o velmi primitivní způsob klamání televizní reportérky, odborníků z elektrotechniky, čtenářů a diváků lze těžko očekávat od organizátora televizního pořadu. Tím méně příjemné je

zjištění, že osoba, označovaná po dlouhou dobu bez uvedení jména jednou jako odborník z ČVUT, jindy jako vědec z ČVUT a podobně, si plete s elektrickým výbojem obyčejný plamen udržovaný uvolňováním chemické energie při slučování hořící látky s kyslíkem a vymýšlí krkolomné spekulace o tom, jak se elektrická energie dostala z kolejí elektrifikované trati po starých vodovodních rourách do domku více než deset kilometrů vzdáleného a zapalovala tam z předních stran víka zásuvek. Znamé pořekadlo „Přání otcem myšlenky“ se zvláště názorně projevilo po uveřejnění zprávy ČTK, kde mluvčí západní skupiny ČEZ Martin Sobotka spokojeně přijal a nekriticky reprodukoval vysvětlení „výbojů“ jiskřením lokomotivy, ačkoli byl seznámen s oběma závěry rokycanské policie a dobře znal i situaci v inkriminovaném domku. O tom, že obsah předvedené oficiální Zprávy západní skupiny ČEZ je zcela ve sporu s oběma dříve publikovanými výsledky šetření rokycanské policie, není v textu předaném panem Sobotkou České tiskové kanceláři k opublikování ani zmínka. Ti, kteří se nechtěli smířit s výsledkem policejního vyšetřování, uvítali, když asi za tři hodiny po prvním oznámení přiznání mladistvé osoby k páčání „záhadných jevů“ prohlásilo několik osob shromážděných před televizní kamerou u domku Mračkových, že chlapec se přiznal jen k několika málo činům, jako bylo rozbití akvária a zapálení ručníku. Strůjcem ostatních podle nejmenovaných odborníků být nemohl. Tuto тези jsme slyšeli opakovat velmi často a také po druhé zprávě policie z 15. března 2010, v které bylo uvedeno jednoznačně, že všechny „záhadné“ jevy pozorované v domku byly dílem člověka. Odkud obhájci pachatele zjistili, k čemu se přiznal a k čemu nikoli, nebylo nikde řečeno. Od policie určitě ne, když celý případ i s odůvodněním odložila. A které to byly jevy v domku, které mladistvá osoba dělat nemohla, nikdo z oněch bezejmenných odborníků neřekl. Zapalování vík zásuvek rozhodně není obtížnější než zapálení mokrého ručníku, vyhazování jis-

tičů nebo rozbíjení žárovek je ještě snazší. Nic dalšího se nepozorovalo.

Vzhledem k tomu, že elektrické výboje se u neobvyklých jevů v domku rodiny Mračkových neuplatnily, je bezpředmětné studovat představu pana Ing. Cimbolince o tom, jak se mohla z železničního koridoru dostat do domku rodiny Mračkových „rušivá energie“ a zapalovat tam víka zásuvek. Oficiální zpráva skupiny ČEZ pro západní Čechy ze dne 14. dubna 2010, nadepsaná *Ve Strašicích nestrašil „poltergeist“, rodinu trápily bludné proudy*, podepsaná panem Martinem Sobotkou, mluvčím této skupiny ČEZ, a publikovaná ČTK, zůstává však i nadále oficiálním stanoviskem ČEZ. Přesto, že poté, co zpráva vyšla tiskem, pan Ing. Ivan Cimbolinec se od této zprávy distancoval. Na náš dotaz odpověděl, že text této zprávy neredigoval a svou vlastní zprávu o vysvětlení jevů ve strašickém domku má zatím jen on sám, a že zpráva ČTK, poškozuje jeho jméno a jméno vysoké školy, kde je zaměstnán.

Ohlašovanou podrobnou zprávu k dějům ve Strašicích pan Ing. Cimbolinec podle sdělení Martina Sobotky stáhl, vymazal ji z pevného disku a jiná zatím neexistuje. Pouze ze slovních projevů Ing. Cimbolince, například z projevu v místní strašické škole pořádaného 24. června správcem strašického muzea pro veřejnost lze soudit, že se své představy o výbojích na zásuvkách a o rušivé energii přicházející do strašického domku z elektrifikované kolejové trasy u Rokycan nevzdal. Není zvykem a není ani dobře možné reagovat na obsah přednášky zaměřené vzhledem k očekávanému většinou laickému publiku oponentním posudkem. Můžeme pouze konstatovat, že v přednášce jsme kromě neskrývané snahy najít za každou cenu důvody k odmítnutí nálezu policie nenašli nic, co by se principiálně lišilo od pokusu o vysvětlení strašického strašení uvedeného v textu předaném panem Ing. Sobotkou České tiskové kanceláři s odvoláním na zprávu Ing. I. Cimbolince. K tomu je třeba dodat, že žádná měření „rušivé energie“, v které se údajně mohly vyskytovat impulsy obsahující velmi vysoké frekvence zesílené ještě odrazy od míst, kde kovové vodovodní roury byly nahrazeny plastovými, pan Ing. Cimbolinec nedělal, ač pro posouzení jeho představ by byla taková měření klíčová. Digitální paměťový osciloskop, který mu k tomu chyběl, má mnoho pracovišť zabývajících se měřením vysokofrekvenčních přechodových jevů. Způsob měření není obtížné provádět tak, aby nebylo riziko, že se přístroj impulsem poškodí, jak se pan Ing. Cimbolinec o tom zmínil jako o vážné překážce. Představa o „rušivé energii“ zapalující zásuvky zůstala na úrovni nepodložených spekulací, které dokonce nebyly provázeny ani výpočty nebo aspoň přibližnými odhady. V žádném případě není ovšem taková energie potřebná pro vysvětle-

ní neobvyklých jevů ve Strašicích.

Zatímco výše popsaný iracionální způsob uvažování u technicky vzdělaných osob překvapí, u člověka zaměřeného apriorně iracionálně nelze očekávat jiný. Zřejmě nejnázorněji to předvedl redaktor Reflexu pan J. X. Doležal, PhD., když 15. března 2010 po uveřejnění druhé zprávy rokycanské policie nezapochyboval ani na chvíli, že je mylná, a oznámil na adresy všech 7 členů výboru Sisyfa, že časopis Reflex znovu „otvírá kauzu Strašice“. Pak pan redaktor přijal se zadostiučiněním spekulaci o výbojích v zásuvkách způsobovaných lokomotivami popojíždějícími po kolejích trati v Rokycanech, a rozeslal členům výboru Sisyfa maily s otázkou, kdy se manželům Mračkovým omluví za neoprávněné nařčení jejich syna. Situace charakterizovaná velkou rozdílností názorů na příčinu jevů ve Strašicích odpovídá různým životním filosofím a bylo nutné ji očekávat přesto, že skutečnost byla v tomto případě jednoznačná a velmi jednoduše vysvětlitelná. Kdyby si někdo vzal za úkol udělat studii o rozdílných přístupech k vysvětlení strašického strašení v informačním zmatku, který je obklopoval, byla by asi pro psychologa a sociologa velmi cenným výzkumným materiálem.

VII. Doslov

Případ poltergeista ve Strašicích je jedním z mála těch, který byl doveden do konce. Je řada jiných, které vyzněly do ztracena, nebo se v důsledku malé medializace o nich dozvědělo jen blízké okolí. Příkladem takového jen částečně uzavřeného řádění poltergeista byly hořící zásuvky v jednom z bytů ve slovenském Palarikovu. Strůjce se specializoval na opalování zásuvek a dosahoval výsledků ještě efektnějších, než poltergeist strašický. V Palarikovu se jevy s opálenými zásuvkami pozorovaly o dva roky dříve než ve Strašicích. V podezření byl dvanáctiletý hoch, nebyl však obviněn. Nelze vyloučit, že strašické zásuvkové artefakty vznikly ve snaze replikovat Palarikovské. Tato otázka zůstane asi nezodpovězená. Odpověď na ni není koneckonců příliš důležitá.

VIII. Poděkování

Při zpracování tohoto článku jsme použili mnoho myšlenek z příspěvků na strašickém diskusním fóru a na dalších internetových stránkách některých novin a společností. Děkujeme tedy všem, kteří nám pomohli pochopit okolnosti a poznat skutečný průběh jevů, které v důsledku neobjektivního hodnocení v televizi i v tisku vedly k přehnaným závěrům o záhadných úkazech v domku manželů Mračkových.

HOLISTICKÁ STOMATOLOGIE ANEB JAK VYTRŽÍSKAT CO NEJVÍC PENĚŽ LUDMILA HAMPLOVÁ

Finanční krize dolehla i na americké zubaře. Klientů je stále méně a klesají jejich zisky. Nepříznivý vývoj by mohla zvrátit astrologie, homeopatie a jiné nevědecké metody.

Stomatologie přestává být zlatým dolem. Američtí zubaři pod vlivem finanční krize cítí odliv klientů a stále méně se jim daří přilákat nové. Pokud chtějí na trhu zaujmout, musí přijít s něčím novým a zajímavým. Jednou z cest, jak si zvýšit zisky je začít používat holistický přístup a zavést nejrůznější metody alternativní medicíny. Nezáleží na tom, že pro použití těchto metod nejsou vědecké důkazy, hlavní je, že se peníze jen pohnou.

Astrologie je základ

Americká skeptická nadace James Randi Foundation upozornila na nový trend mezi americkými stomatology a to holistický přístup k pacientům. Americký zubař a hlavně odborník na marketing ve stomatologii Jim Du Molin doporučuje svým kolegům, aby začali používat astrologii a jiné nevědecké metody ve své běžné praxi. Pro zvýšení zisku z podnikání v oboru stomatologie je důležité použít „*praktické strategie a praktiky, které je možné skutečně využít k přilákání nových pacientů*“. Sám žije v Kalifornii, kde mnoho lidí bere astrologii poměrně vážně. „*V jakém znamení jste se narodil? Není jen obyčejná otázka, odpověď na ní obsahuje nezbytné informace o tom, jací opravdu jste,*“ upozorňuje zubař Molin. On sám věří, že astrologie má v zubařské praxi široké možnosti využití. Oslovil ho článek v časopise The Mountain Astrologer (Horský astrolog), kde jsou popsány vlastnosti zubařů podle jejich znamení. Údajně by se podle tohoto popisu mohli orientovat potenciální klienti, když si vybírají svého zubaře. Berani si věší své podobizny na viditelné místo v čekárně. Býci jsou uvážliví a jejich pacienti dokonce mohou mít dojem, že pracují pomalu. Naopak Blíženci mají potřebu si po celou dobu návštěvy povídat se svými pacienty a to navzdory své omezené schopnosti správně artikulovat. Raci věnují velkou pozornost tomu, jak se jejich pacienti cítí. Lvi prostě vypadají dobře a pravděpodobně si pěstují úhlednou bradku nebo knír. Panny jsou ve své práci velmi pečlivé a pravděpodobně objeví u svých pacientů mnoho zdravotních problémů. Váhy dokážou okouzlit a pracují v krásné ordinaci. Štíři působí, že jsou krutější než ostatní, ale ve skutečnos-

ti jsou poctivější ve své práci, což nese i nepohodlí a bolesti. Střelci se neustále za něco omlouvají. Služby Kozorohů jsou drahé, což vás může nemile překvapit. Vodnáře budete milovat za jejich celostní přístup. Ryby působí velmi spolehlivě, ale neumí být moc empatické.

Podle doktora Molina je mnoho míst, kde se stomatologie a astrologie mohou protínat. Například je údajně lepší sjednat si návštěvu u zubaře v době, kdy měsíc ubývá. Co ale mají dělat zubaři po dobu, kdy měsíc naopak roste, už neradí. Není prý ale od věci data plánovaných zákroků plánovat spolu s astrologem, jen tak je možné dosáhnout ideálních výsledků. Dokonce zubařské náčiní a zubní obtíže mohou být přiřazené k jednotlivým znamením a planetám. Například zubní vrtačky, ale také vrtání zubu patří Marsu. Zkažené zuby Saturnu, případně Jupiteru. Protézy spadají pod vliv Neptuna. Horní zuby ovládá Býk a spodní Beran. Zubařské povolání jako takové je Štíra, lidé zrození v tomto znamení také mají ideální předpoklady k jeho vykonávání. Dentální hygienici a technici patří Panně.

Hledám osvíceného zubaře

Svůj astrologický pohled na zubní obtíže nabízí i česká astroložka Míla Plášková, původním povoláním tlumočnice a překladatelka. „Zuby jako takové patří v těle pod vládu Saturna, a jsou tedy něco jako strážci našeho času, ba i naší karmy...“ píše na svém webu Astrologica.cz. Vytrhnuté nebo vypadlé zuby by se proto neměly jen tak pohazovat, ale „mělo by se s nimi zacházet víc rituálně“. S důležitými životními tématy nejsou spojené jen stálé, ale i mléčné zuby. „Proto je důležité, který zub vašemu děťátku vyrostě jako první (a některé děti se už s nějakým vyrostlým zubem dokonce rodí – to prý pak jde o zvlášť svobodné bytosti, schopné měnit svou karmu!),“ píše Plášková dále na svém webu.

Podle ní se zuby zabývá celá řada esoterických škol, je jím ale také možné přiřadit „astrologické a astro-medicínské korespondence“. Konkrétní vysvětlení nabízí Plášková v této podobě: „Celkový chrup se rozdělí na čtyři kvadranty (stejně jako horoskop). 1. kvadrant je vpravo nahoře (z pohledu trpícího pacienta), 2. kvadrant vlevo nahoře, 3. kvadrant vlevo dole a 4. kvadrant vpravo dole. V každém kvadrantu je (teoreticky) osm zubů a víte sami, že se odpočítávají a označují vždy od středu, třeba jednička (1) = řezák

(Venuše), trojka (3) = špičák (Mars), šestka (6) = Saturn a osmička (8) = zub moudrosti. Pravá strana je „mužská“, levá strana je „ženská“. Dolní čelist znamená aktivní, volní stránku (je pohyblivá), horní čelist je emocionální – je pevná a pasivní.“

Pokud vás tedy bolí šestka nahoře, mělo by jít o saturnský problém a pravděpodobně nějakou emocionální záležitost ve spojitosti s otcem, manželem nebo jiným důležitým mužem ve vašem životě. Je ale také možné k jednotlivým zubům přiřadit orgánové meridiány, což přináší „zajímavá zjištění“. Například jednička pod vlivem Venuše značí harmonii především ve vztazích, ale také současně nedostatek rozhodování. Současně se Venuši přiřazují ledviny a močové ústrojí. Dvojky patří Merkuru, což ukazuje na pružnost, flexibilitu, ale také na až přehnaně horečnou činnost. Osmičky spadají pod vliv Pluta a současně ukazují na srdce, tenké střevo a vnitřní ucho. Sama astroložka přemýšlí nad tím, že když drží v ruce panoramatický snímek svého chrupu, mohl by z něj vědoucí zubař vyčíst historii jejího života.

Celostní přístup vydělává

Astrologie není zdaleka jedinou nevědeckou metodou, která má v „celostní stomatologii“ své místo. Jim Du Molin doporučuje i další způsoby, jak přilákat a udržet si nové klienty. Sám si odpovídá na možnou otázku ze strany svých kolegů zubařů: „Proč byste se měli zajímat o „alternativní“ přístupy péče? Protože jde o velké segmenty na trhu. V těchto těžkých ekonomických časech se vyplatí mít dostatek informací o různých alternativních metodách léčby, abyste byli schopni se svými pacienty diskutovat,“ radí. Z pohledu marketingu je nezbytné, aby zubař vnímal „alternativní“ potřeby svých pacientů s respektem a dokázal se jim dostatečně věnovat.

„Celostní“ neboli holistická stomatologie zachází s člověkem jako s nedělitelným celkem, na rozdíl od rozšířeného postoje, že se zubaři zajímají pouze o zuby a ústní dutinu. Proto by podle Molina měli „celostní“ zubaři nabízet dietní poradenství a speciální potravinové doplňky, spolu s homeopatickými přípravky nebo kineziologickými sezeními. V rámci „celostní“ stomatologie existují také proudy, které

odmítají využití rtuti a dalších toxických kovů. Nopak nabízí chelatační terapii pro její odstranění z těla a doporučují nahradit amalgánové výplně stříbrem.

Raději věřte svému zubaři

Před použitím astrologie a „celostního“ přístupu varují skeptické organizace. Například americká skeptická nadace James Randi Foundation upozorňuje na to, že použití astrologie ve stomatologii není jen „neškodná zábava“. „*Když lidé věří v to, že postavení planet ovlivňuje jejich zdraví a práci, měli by být nejméně astronauti nebo astrofyzici. Sám jsem ale měl to štěstí poznat zástupce obou profesí a nikdo z nich nepovažuje astrologii za spolehlivý nástroj pro rozhodování,*“ popisuje Jeff Wagg na stránkách James Randi Foundation.

Proti holistickým zubařům se staví i další americký skeptický web Quackwatch.org. Podle něj „celostní“ zubaři pracují se spoustou naprosto neúčinných diagnostických testů, doporučují drahé potravinové doplňky a homeopatické přípravky. Přitom zdůrazňují, že jim jde o celkovou pohodu pacienta. Tento přístup je tak dobrým zdrojem peněz, aniž by se s pacientem cokoliv negativního stalo, efekt různých „alternativních“ metod je nulový. Přitom tento přístup k léčbě stojí na dost vratkých základech.

„Moje rada je jednoduchá, vyhněte se zubním lékařům, kteří praktikují „holistickou stomatologii“ nebo „biologickou stomatologii“, uvádí Stephen Barrett, M.D. na webu Quackwatch.org.

JIŘÍ HEŘT: ALTERNATIVNÍ MEDICÍNA A LÉČITELSTVÍ. KRITICKÝ POHLED

RECENZE

OSKAR ANDRYSEK

Publikace s rozsahem 260 tiskových stran vyšla na webu www.sisyfos.cz a je jako dar autora Českému klubu skeptiků Sisyfos určena zájemcům k volnému stažení.

Jde o rozsáhlou monografii o tématu, které je v naší „postmoderní“ civilizaci velmi aktuální. Jak vyplyne z prostudování tohoto díla, je otázka tzv. alternativní medicíny vnímána rozporně jak laickou veřejností,

tak i odbornými pracovníky ve zdravotnictví a neví si s ní rady ani legislativa.

Již sama forma vydání tak hodnotné publikace „vyvěšením“ na webu je dokladem rozdílného přístupu k vědecké informaci a k informacím z oblasti alternativní medicíny, kde vychází řada knižních publikací s bláboly a fantasmagorickým obsahem. Kritické, vědecké posouzení nenachází sponzora, který by tak potěšené informace dovedl do podoby tištěné, obecně dostupné, prodejné knize.

Autor se této tematice věnuje jako špičkový odborník desítky let a kromě desítek článků se podílel na více knižních publikacích, především „Alternativní medicína, možnosti a rizika“ (Grada, 1995), „Homeopatie“ (Nakl. Lidové noviny, 1997), „Akupunktura – mýty a realita“ (Galén, 2002). Nedávno vydaný Heřtův „Výkladový slovník esoteriky a pavěd“ (Nakl. V. Nosková, 2008) došel širokého, plného uznání jako zdroj základní informace a orientace ve většině nevědeckých přístupů, metod a pojmů, kterými jsme v současnosti obklopeni.

Považuji toto dílo za základní informaci o léčitelství, alternativních medicínských i paramedicínských postupech. Přál bych si, aby vyšlo ve velkém nákladu a informovalo i laickou veřejnost, jak je ohlupována

esoterickými a mnohdy i podvodnými provozovateli těchto metod, u nichž jsem přesvědčen, že na prvním místě jejich snažení je zisk bez ohledu na možné poškození zdraví pacienta.

Jako klinický onkolog jsem měl možnost spolupracovat s vysoce kvalifikovanými psychosomaticky orientovanými psychiatry a seznámit se s úskalími působení lékaře na psychiku vážně nemocných onkologických nemocných. V současnosti převládá vysoká vzdělanost specializovaných kliniků s minimem času na pohovory s nemocným, který je potom přímo naháněn do náručí esoteriků, kteří si ho získávají méně časově omezeným pohovorem. Tady máme ještě velký dluh našim nemocným.

Autor se nevyhýbá ani náročným partiím o léčení vírou a modlitbou. Posuzovatel by měl mít i trochu kritických připomínek. Já je našel jen v této oblasti. Někdy se i já modlím za své pacienty a jako člen výboru Sisyfa se nepovažuji za esoterika a léčitele. Mezi vědou a vírou by měla vest pevná hranice, jak to zdůraznil náš psychiatr prof. Vinař.

Závěrem – je mým přáním, aby toto zdařilé dílo si našlo cestu i mezi laickou veřejností a ta nemusela být odkázána na naše zákonodárce, kteří ji nejsou schopni chránit před podvodny.

VII. SKEPTIKON, 11. AŽ 13. ČERVNA 2010 V KYJOVĚ KAREL PAVLŮ

Mimopražská setkání skeptiků se stávají tradicí. Jsou vyhlašována na webu, účastnit se dosud mohl kdokoli. Jsou značně náročná na organizaci, které se ochotně ujímají členové a příznivci klubu.

S přípravou letošního setkání se začalo již vloni ve Valašském Meziříčí na „Setkání Starých Meteorářů“ (rozverná zkratka: SSM). Až tam doputovala zvěst o poslání klubu SISYFOS, načež slovo dalo slovo a pan Ing. Vladimír Výleta, aktivista SSM, slíbil, že se pokusí zajistit SKEPTIKON 2010 v Kyjově. Slib dodržel, přípravě se cele věnoval, a dokonce v době kri-

ze získal sponzory! Pomáhali mu Ing. Karel Pavlů a doc. Čeněk Zlatník jako „styčný důstojník“ mezi Kyjovem a výborem klubu.

Akce proběhla pod záštitou pana starosty města Mgr. Františka Lukla. Poděkování náleží jemu i místním sponzorům, jimiž byli: Město Kyjov, ČSAD Kyjov a.s., WIKY, RÉGIO-cestovní kancelář a penzion, REALITY GAIA a BARVY LAKY „U Zámku“ Kyjov.

Účastníci se začali sjíždět již v pátek 11.6. odpoledne. Oficiální program pro přihlášené účastníky (20

osob) započal v sobotu v 8.30, kdy jsme po dekoraci pamětním oznamem (originální dílo pana Ing. Výlety) nastoupili do půvabného historického autobusu PRAGA RND. Vozidlo, za pozdravů žasnoucích kolemjdoucích, nás odvezlo k prohlídce zámku Milovice. Objekt, poškozený při okupaci v roce 1968, se nebývalým úsilím kastelánů přetváří v nádherné prostředí, přestože způsobené škody jsou nenahraditelné. Další zastávka byla, jak také jinak, na Slovácku, u pana Čestmíra Řiháka, který se nám pochlubil vinným sklepem, dal ochutnat vynikajících vín a připravil pohoštění pod pergolou u sklípku. Příjemné posezení za slunečného počasí jsme kvůli časové tísní opouštěli velice neradi. Účastníky čekal oběd v Bukovanském Mlýně postaveném panem Ing. Josefem Kouřilem, který nás osobně přivítal, poskytl informace o svém hlavním díle – replikou větrného mlýna a doprovodil nás na oběd.

Po obědě proběhly v Kulturním domě v Kyjově od 13.30 do 18. hodin přednášky pro veřejnost. Menší účast (kolem 30 posluchačů) zůstává námětem k zamyšlení, snad ji lze tentokrát připsat na vrub tropickému počasí.

Moderátor přednášek Ing. Karel Pavlů přivítal všechny přítomné, poděkoval sponzorům a vyzval paní předsedkyni klubu SISYFOS Ing. Lenku Příbylovou k vřelým úvodním slovům.

Jako první přednášející vystoupil pan prof. MUDr. Oskar Andryšek, DrSc. na téma „Nádorová onemocnění, jejich léčení a zneužívání léčiteli“. Následovala přednáška doc. RNDr. Lud'ka Pekárka, DrSc. „Strašické záhady stále nevysvětlené?“ Trojici přednášek ukončil RNDr. Jiří Grygar, CSc. tématem „Proč astrologie nefunguje, kdežto astronomie ano?“

Vystoupení měla vysokou úroveň, a vyvolala zajímavé diskuse.

Během přednášek se překvapivě dostavili

do přednáškového sálu v dobových oblecích prezident E. Beneš spolu s osobním strážcem. Beneš přednesl krátký projev u příležitosti ukončení druhé světové války. (Co se vlastně dělo? Ve Vlkoši u Kyjova se právě konala, každoroční připomínka 65. výročí konce války, na počest vlkošského rodáka generála Sergeje Jana Ingra, ministra obrany v Benešově vládě v Londýně. Ing. Výleta, který zde herecky vystupoval v roli Beneše, si „odskočil“ ukázat se také nám.)

Po přednáškách následovalo posezení ve sklepě pana Josefa Sedláře. Přesun z tropického vedra do příjemného chládku sklepa všichni uvítali. Ve sklepě kromě dobrého

vína si všichni pochutnávali na místní specialitě „šumajstroví“, jídle sestávajícího z krup, fazolí a škvarků. Dále se podávala zabíjačková směs a nechyběly ani svatební tvarohové koláčky. Sklep bez hudby a zpěvu si nelze na Slovácku představit. O dobrou náladu se postaral harmonikář Mgr. Jan Meisl, přišel zazpívat Václav Horák a zahrát na housle jeho vnuk David Vašulka. Nezapomenutelnou atmosféru lze vyčítit prohlídkou alba fotografií na adrese http://kareldruhy.rajce.idnes.cz/SKEPTIKON_KYJOV/

V noci se přehnal Kyjovem bouře, venku se příjemně ochladilo na cestu do penzionu RÉGIO, kde jsme byli ubytováni. Dobrou náladu nepokazili ani všudypřítomní komáři známí příhodně jako „mravnostní policie“.

V neděli dopoledne byla na programu prohlídka města Kyjova, v poledne jsme se rozjížděli domů.

Všichni účastníci potvrzují, že letošní Skeptikon v Kyjově byl dosud nejzdařilejší. Díky a uznání náleží zejména panu Ing. Vladimíru Výletovi, panu starostovi, všem sponzorům i členům a příznivcům klubu SISYFOS, kteří se o uskutečnění akce zasloužili. Je těžké všechny vyjmenovat, omluvte případná opomenutí.

VZPOMÍNKA NA MARTINA GARDNERA (1914-2010) JIŘÍ GRYGAR

Starší čtenáři slavného amerického vědeckého měsíčníku „Scientific American“ si patrně snadno vybaví, že od r. 1956 po celé čtvrtstoletí se v něm objevovaly Gardnerovy Mathematical Games (Matematické hry), které poskytovaly zábavu i poučení neuvěřitelně početné obci čtenářů, protože Gardner je navíc čas od času souhrnně publikoval knižně. Důvtipné matematické hříčky, ale i názorné a srozumitelné objasňování moderních matematických problémů (problém čtyř barev, kryptografie s veřejným klíčem, Fermatova věta, fraktály atd.) z něj učinily největšího popularizátora matematiky v historii.

Méně je známo, že tento neúnavný publicista, jenž se narodil 21. října 1914 v Tulse (Oklahoma), získal jen bakalářský akademický titul na Univerzitě v Chicagu, kde studoval před druhou světovou válkou filosofii. Za války byl odveden k námořnictvu a sloužil na bojových plavidlech v Atlantiku, kde ho též zastihl konec války v srpnu 1945. Přestože se pak ještě vrátil ke studiu filosofie v Chicagu, žádný vyšší akademický titul již nezískal; zato se stal populárním spisovatelem, pilným publicistou, ale též profesionálním kouzelníkem na volné noze. Jeho největším úspěchem byla již zmíněná rubrika matematických rekreací v

časopise Scientific American, která dosáhla neuvěřitelného počtu 311 pokračování.

Pro čtenáře Zpravodaje však bude zajisté překvapivím, že Martin Gardner po celý život srdnatě bojoval s nejrůznějšími projevy pavěd a esoteriky. Již v r. 1952 napsal knihu „Ve jménu vědy“ a v r. 1976 stál u zrodu amerického Komitétu pro vědecké zkoumání tvrzení o paranormálních jevech (CSICOP), jenž se nedávno přejmenoval na Komitét pro skeptické zkoumání (CSI). Obouval se ostře do většiny nesmyslů, které získaly během jeho života ve Spojených státech popularitu, jako např. magická síla pyramid, UFO, dutozemě, kreacionismus, scientologie, mimosmyslové vnímání, psychokineze, proutkaření, dianetika, antroposofie atd. Publikoval na toto téma nesčíslné množství statí a také více než 70 knih. Od většiny amerických skeptiků se však lišil svým filosofickým teismem, vycházejícím z myšlenek španělského filosofa Miguela de Unamuna (1864-1936). Rád citoval britského spisovatele Gilberta Chestertona (1874-1936): „Pro ateistu je vesmír nejskvělejším mistrovským dílem, jež kdy bylo vytvořeno nikým“. Martin Gardner zemřel v Normanu (Oklahoma) 22. května 2010 ve věku 95 let.

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita v roce 2010

Konají se tradičně v budově Akademie věd ČR v Praze 1, Národní třída 3, v sále 206 od 17:00 hodin. Po přednáškách následuje diskuse.

Středa 20.10.2010

1. PhDr. Ing. Antonín Pavlíček:
14. evropský skeptický kongres v Budapešti
2. doc. RNDr. Luděk Pekárek, DrSc.:
Ve Strašicích opravdu dostrašilo?

Středa 10.11.2010

prof. Ing. Rudolf Zahradník, DrSc.:
Současné postavení české vědy.

Středa 15.12.2010

prof. RNDr. Zdeněk Opatrný, CSc.
(Přírodovědecká fakulta UK Praha):
Biopaliva ve střetu vědy, politiky a ekonomických zájmů

Termíny přednášek v roce 2011 - středy

19.1., 16.2., 16.3., 20.4., 18.5., 14.9., 19.10. 16.11., 21.12.

Informace o klubu SISYFOS: www.sisyfos.cz

⌘ Zpravodaj Sisyfos - neperiodický bulletin občanského sdružení SISYFOS - Českého klubu skeptiků, členu evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organisations) a světového sdružení CSI (Committee for Skeptical Inquiry). Zapsán do evidence tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208

⌘ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků: Věra Nosková, U studánky 18, 170 00 Praha 7
e-mail: lano@centrum.cz

⌘ číslo účtu: 4444444444 (10 čtyřek) kód banky 2010

⌘ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>

⌘ Zpravodaj Sisyfos, číslo 3/2010 - vyšlo v říjnu 2010. Editor: Leoš Kyša. Redakční rada: Čeněk Zlatník, Lenka Příbylová, Věra Nosková, Zdeněk Jonák.

⌘ Grafická úprava: Filip Příbyl

⌘ Tiskárna VS Praha-Pankrác
www.sweb.cz/vstisk/

⌘ Příspěvky do Zpravodaje SISYFOS posílejte na adresu: Leoš Kyša, Višňová 579, Milovice 289 24. Lze též zasílat na e-mail: Leos.Kysa@seznam.cz